

แบบฝึก

ทักษะกระบวนการคิด

จำสืบเอก พยัคฆ์ งามทอง
โรงเรียนวัดโตนดสำราญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

คำนำ

มนุษย์เกิดมาพร้อมกับสมองซึ่งเป็นสมบัติอันล้ำค่า สามารถคิดวิเคราะห์และเรียนรู้โลก เป็นเครื่องมือพัฒนาตนเองและสังคม มนุษย์สามารถใช้สมองในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้มากมาย สมองที่เราทุกคนมีติดตัวมาสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ด้วยการฝึกคิด ยิ่งมีการฝึกสมองให้คิดโดยการ ตั้งคำถามและค้นหาคำตอบได้มากเท่าไร สมองจะยิ่งสร้างเครือข่ายเส้นใยสมองใหม่ ๆ แดกแขนง ออกไปมากยิ่งขึ้นเท่านั้น

การคิดไม่ใช่เรื่องของการจำ การฝึกคิดเป็นทักษะที่สามารถพัฒนาได้และควรเริ่มตั้งแต่วัยเยาว์ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และ หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ที่มุ่งฝึกทักษะกระบวนการคิด

แบบฝึกทักษะกระบวนการคิดเล่มนี้ ผู้เขียนได้จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิด ให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดใหม่สระพลอย ซึ่งบูรณาการเนื้อหาจากกลุ่มสาระ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 2 โดยอาศัยหลักการเสริมสร้างทักษะการคิดจากระดับที่ง่ายไปสู่ ระดับความคิดที่ซับซ้อนมากขึ้น และยึดหลักที่ว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้ ไม่ว่าผู้เรียนจะมีความสามารถระดับใด ซึ่งเป็นความมุ่งหวังที่จะจุดประกายให้ผู้เรียนเกิดทักษะ เพื่อเป็นพื้นฐานในการคิดระดับสูงต่อไป

จำสืบเอก พยนต์ งามทอง
มิถุนายน 2548

คำแนะนำทั่วไป

1. ครูผู้สอนต้องให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสได้แสดงความคิดของตนเองอย่างอิสระ โดยครูไม่ตีกรอบ ให้ความคิดของนักเรียน
2. ไม่เข้มงวดกับผลหรือคำตอบของนักเรียน โดยต้องยอมรับว่า ความผิดพลาดหรือความคลาดเคลื่อนนั้นเป็นเรื่องปกติที่จะเกิดขึ้นได้
3. สนับสนุนให้นักเรียนมีความยืดหยุ่นความคิด โดยการช่วยให้นักเรียนคิดหาคำตอบในแง่มุมที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่เสมอ
4. ให้นักเรียนรู้จักประเมินความก้าวหน้าของตนเองเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละคนได้แสดงความคิดของตนให้คนอื่นได้ทราบ พร้อมกับรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนด้วย ซึ่งจะเป็นการขยายความคิดของแต่ละคนให้กว้างไกลออกไป

แนวปฏิบัติในการใช้แบบฝึก

1. ครูผู้สอนชี้แจงจุดประสงค์ในการทำแบบฝึกแต่ละชุดแก่นักเรียน
2. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน
3. ให้นักเรียนแต่ละคนใช้ความคิดของตนเองในการตอบคำถามแต่ละข้อให้ใช้เวลาประมาณ 5 – 10 นาที
4. ให้นักเรียนในกลุ่มเสนอความคิดของตนเองร่วมกันว่าใครมีความคิดอย่างไร ความคิดของใคร แปลกและแตกต่างไปจากผู้อื่นในกลุ่มบ้าง
5. ให้แต่ละกลุ่มเสนอผลงานของกลุ่มต่อเพื่อนทั้งหมดในห้อง ใช้เวลาประมาณ 10 นาที
6. ครูผู้สอนสรุปความคิดของกลุ่มทั้งหมด ซึ่งให้เห็นว่าคนเราไม่จำเป็นต้องมีความคิดเห็นตรงกันทั้งหมด ผู้ที่มองปัญหาได้ชัดเจนกว่าย่อมคิดได้ดีกว่า